ՔՍԱՆԵՒՎԵՑԵՐՈՐԴ—ՏԱՐԻ—ԹԻՒ—2072—ՇԱԲԱԹ—31—ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ—1877—Ն. Տ.-12-ՅՈՒՆՎԱՐ—1878

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին ի Պոլիս հմր. 8 մէճ.
» » Գաւառաց » 10 մէճ.
Վեցամսեայ » ի Պոլիս » 4 մէճ.
» » Գաւառաց » 5 մէճ.
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ, երկու անգամի համար 2 ղուրուշ, աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ :

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Դուրս գացած լրագրաց ծանրոց ծախքը խմբագրութեան վրայ է :
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն խմբագիր—Տնօրէնին պիտի ուղղուի , Ղալաթիա Սանտըքճըլար Ճատտէսի թիւ 198 , Նօրօ խան , Մասիսի գրասենեակը :
Ծանրու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 31 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Զինադադարի զրոյցները քանի կերթան աւելի կարևորութիւն կառնուն։ Զորեքշաբթի օրը, Մեհմէտ Ալի փաշան՝ որ Րումէլիի բանակներուն հրամանատար կարգուած է, մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ Անդրիանուպոլսոյ կառախումբով, և պաշտօն առած է Ռուս հրամանատարաց հետ բանակցիլ և զինադուլի մը պայմանները կարգադրել, որպէս զի այնուհետև ալ հաշտութեան նախապայմաններն որոշելու համար բանակցութիւն սկսի ։ Մեհմէտ Ալի փաշան մեկնելէ առաջ Եըլտըզի կայսերական պալատը վեհ․ Սուլթանէն ընդունուեցաւ ։ Զինադուլի որոշումն երեքշաբթի գիշեր տրուեցաւ , բայց տակաւին երկու պատերազմողաց կողմէ վճռական կերպիւ ընդունուած չէ․ սկզբունքին վրայ երկուքն ալ համաձայնած են , սակայն կը մնայ պայմաններն , և երկու բանակաց մէջ չեզոք գիծն որոշել , որոյ վրայ կրնայ անհամաձայնութիւն ծագիլ ։ Զորեքշաբթի օրը Բարձր․ Մեծ-եպարքոսն և ուրիշ նախարարք կայսերական պալատն երթալով մինչև երեկոյ խորհրդակցեցան․ իրիկուան դէմ՝ ժամը 11ին՝ ամենն ալ Սպարապետի դուռը գնացին և գիշերն հոն անցուցին , միշտ զինադադարի խնդրոյն վրայ խորհրդակցելով ։

Զինուորական հրամանատարներէն եկած և հրատարակուած հեռագրաները քանի մ'օր հինցած են , և գլխաւորապէս արդէն ծանուցեալ եղելութիւններ կը պարունակեն ։ Շաքիր փաշային դեկտ․ 22 թուով մէկ հեռագիրը դեկտ․ 19 երկուշաբթի աւուր կռուոյն վրայ տեղեկութիւններ կուտայ ։ Թշնամին առաւօտեան ժամ 2 ուկէսին՝ պատերազմի գծին ամեն կողմէն թնդանօթի կրակ ըրեր է ։ Բանակին վերջապահ կարգուած էր Անգլիացի Պէյքըր փաշան , որ Թաշ-Բէսէնի կողմը կեցած էր ։ Ռուսք մեծ զօրութեամբ յարձակեցան , Քամարլի գիւղն առին և Շաքիր փաշային բանակը բոլորովին պիտի պաշարէին ։ Պէյքըր փաշան բարեբաղդաբար վտանգն իմաց տըւաւ , և Շաքիր փաշան՝ իւր յետս նահանջման գիծը խզել չտալու համար ետ քաշուելու պատրաստուեցաւ ։ Օսմանեան զօրքերը գիշերուան մթութենէն օգուտ քաղեցին , փաշաները կամաց կամաց ետ քաշուեցան, և թշնամւոյն մօտ եղած տեղերը փայտերու վրայ զինուորական պահակի հանդերձ հագցնելով դրուեցան, որպէս զի թշնամին կարծէ թէ Օսմանցիք իրենց դիրքերը կըպահեն, մինչդեռ առանք լեռներն իրենց նահանջը կը կատարէին ։ Քամարլիի զառիվայրերէն թնդանօթաց փոխադրութիւնը բաւական դժուարին էր ։ Եըլտըզի լեռը ծովու մակերեւոյթէն 2000 մէթրօ բարձր է, և շատ տեղեր 2 մէթրոյէն աւելի ձիւն կար , ուստի այս նահանջը զինուորական գերազանց գործողութիւն մ'էր ։ Առաւօտուն թշնամին տեսնելով Օսմանեան զօրաց իւր ձեռքէն ելնելը , բուռն զօրութեամբ Խլլաճիմ փաշայի զօրաբաժնին վրայ յարձակեցաւ , բայց ետ մղուեցաւ ։ Եըլտըզի մերձակայքը գտնուող թնդանօթներէն 8 հատը չէին կրցած վերցուիլ․ 2 թնդանօթ ժայռերէն սահեցան և ձորին մէջ ինկան , մնացեալ 39 թնդանօթէն 29 ազատեցան ։ Այս պատերազմին մէջ Ռուսք Օսմանեան բանակն ամբողջապէս ջնջելու կամ գերի վարելու համար քանիցս անգամ սաստիկ յարձակում ըրին , բայց կայսերական զօրքը քաջութեամբ դիմադրեց ։ Շաքիր փաշան մեծ գովեստիւ կը խօսի Պէյքըր փաշային և այն քաջերուն վրայ՝ որք սարէն Քամարլի գիւղն հասնելով բանակը վտանգէ ազատեցին , և կը պարսաւէ այն փաշաներն որք 'ի փախուստ կը դառնային․ ուստի և առաջիններուն վարձատրութիւն , վերջիններուն ալ պատիժ կը խոստանայ ։ Այս պատերազմը Ռուսաց նպաստաւոր եղած էր , և ինչպէս կը տեսնուի , Շաքիր փաշան ալ չծածկեր Օսմանեան զօրաց կրած ցաւալի ձախողութիւնը․ բայց կերևի որ թշնամին բազմաթիւ էր , և անկարելի էր ամենայն քաջութեամբ հանդերձ դիմադրել կամ իրենց դիրքերը պահել՝ առանց ջնջուելու կամ գերի իյնալու վտանգի , ուստի յաջող յետս նահանջումէ մը զատ ուրիշ միջոց չկար , և Շաքիր փաշան ալ այս ըրած է ։

∴

Պէլկրատէն եկած վերջին հեռագրաց նայելով Սերվիացիք յառաջանալու վրայ էին․ Նիշ (Շէհր-քէօյ) և Ագ-Բալանկան առած էին․ իրենց խօսքին նայելով Նիշի վրայ երկու օր պատերազմ եղաւ , և Սերվիացիք քաղաքը գրաւած ժամանակ բազում ռազմամթերք և 23 Քրուբի թնդանօթ առին։ Քաղաքացիք, որք ըստ մեծի մասին Պուլղար են , իրենց եպիսկոպոսն առաջնորդ ունենալով Սերվիացիները խնդութեամբ դիմաւորեցին ։ Այս վերջինները Նիշն ալ կը ռմբակոծէին։ Բայց սաստիկ ցուրտին պատճառաւ Սերվիական զօրաց շատին ոտքը կը սառէին ։ Գօսօվայի կառավարիչը դեկտ․ 26 թուով կը հեռագրէ թէ դեկտ․ 24ին երկու վաշտ Սերվիացիք հինգ թնդանօթով և հազար հինգ հարիւրէն աւելի զինեալ Պուլղար ապստամբք Լէսքօֆչայէն երկու ժամ հեռի Կրատովիչայի կիրճը պահպանող գնդապետ Մուրատ պէյին և Գայդան-Ցէլէնցի Լաստ փաշային հրամանաց ներքև գտնուած երկու հազար օժանդակ զօրաց վրայ յարձակեցան։ Օսմանեան զօրքն երկու ժամ պատերազմէ ետև թշնամին 'ի փախուստ դարձուցին ։ Այս կռուոյն մէջ Օսմանցիք մէկ մեռեալ և երկու վիրաւոր ունեցան , իսկ Սերվիացիներէն երեք սպայ և հարիւրէն աւելի զինուոր մեռան ։ Օսմանցիք հարիւրի չափ հրացան ռազմամթերք եւայլն աւար առին և երկու գերի բռնեցին ։ Գօսօվայի կառավարիչն ուրիշ փոքր կռիւ մ'ալ կը ծանուցանէ , ուր Օսմանեան զօրքը Սերվիացիներէն երեք ամրութիւն առեր են , սակայն դժբաղդաբար այս յաջողութիւնները մանր բաներ են ։

Շիբքայի հրամանատար Միւշիր Ահմէտ Էյուպ փաշան հրաժարական մատուցած ըլլալով , Ֆէրիդ Վէյսէլ փաշան հրամանատար կարգուած է, և դեկտ․ 25 թուով հեռագիր մը գրկած է Տրայեանոսի կրճին մէջ եղած պատերազմին պարագաները ծանուցանելու համար ։ Օդը միգապատ էր, երբ կրճին ձախ կողմէն վաշտ մը Ռուսաց զօրք յարձակեցան և մինչև ժամն 7 պատերազմ եղաւ ։ Թշնամին Օսմանեան ամրութիւններուն առջև երեսունի չափ մեռեալ թողլով ետ դարձաւ , և մէգին պատճառաւ միւս կորուստները չէին տեսնուեր ։ Ցետոյ Օսմանեան զօրքը զննութեան ելնելով, բլրոյ մը ետևի կողմն երկու վաշտ հետևակ և գունդ մը հեծեալ Ռուսաց զօրք տեսան ։ Սաֆվէթ փաշան դեկտ․ 25 թուով կը հեռագրէ թէ թշնամին ութ վաշտ զօրօք Գալդօվայի մօտ Օսմանեան վաշտ մը զօրաց հետ Ցէրպէնա անուն տեղ մը կռուած էր , բայց կռուին վախճանը չծանուցաներ․ միայն կըսէ թէ թշնամին բաւական կորուստ տուաւ , և կը յարէ թէ Սամաքօֆի վրայ յարձակումն ալ հաւանական է ։ Շաքիր փաշային դեկտ․ 23 թուով ուրիշ մէկ հեռագիրը կը ծանուցանէ թէ իւր բանակը Բէթրիճ գիւղը քաշուելէ ետև Ռուսք քառասուն և ութ վաշտ հետևակ և երկու գունդ հեծելազօրօք զինքը վանելու ելած էին․ հոն բաւական սաստիկ պատերազմ մ'եղաւ դարձեալ․ Ռուսք շատ ճիգ թափեցին Օսմանեան բանակին ճանապարհը կտրելու համար, բայց չյաջողեցան։ Շաքիր փաշան, թէ և ճանապարհներն առած էին , կրցաւ իւր բանակաւ և թնդանօթներովն Օթլուք Քէօյի մօտը քաշուիլ, ուր պատերազմական դիրք պիտի բռնէր ։ Այս պաշտօնական հեռագրերը կը ցուցնեն թէ թշնամին Պալքանի կիրճերէն հեղեղամման անցած է, և կըսուի թէ նորէն Գըզանլըգ , Եէնի-Զաղրա և Էսքի-Զաղրա Ռուսաց ձեռք ինկած են ։ Իսլամ բնակիչք գրաւեալ տեղերէն հապճեպով կը գաղթեն և մեծ բազմութեամբ Ադրիանուպոլիս և մայրաքաղաքս կը դիմեն ։ Պատերազմը Թրակիոյ մէջ՝ այսինքն Պալքաններուն հարաւային կողմն անցած է ։ Պուլղարիայէն կարևոր լուրեր չըկան և Օսմանեան զօրքերն իրենց դիրքերը կը պահեն ։ Յուսալի է որ զինադուլ մ'արիւնհեղութեան դադար կուտայ ։

Երէկուան Պասիրէթն հետևեալը կը գրէ ։

“Շիբքայի զօրաբանակին նկատմամբ մեր առած լուրերն այնչափ գոհացուցիչ չեն ։ Կըսուի իսկ թէ փաշա մ'սպաննուեր է ։

“Ստոյգ տեղեկութիւնք կըպակսին։„

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փարիզ 9 յունվ․

Կը յուսացուի թէ Թուրքիոյ և Ռուսիոյ բանակցութիւնները խաղաղութեան կը յանգին ։

Հռոմ 10 յունվ․

Ումպէրթ թագաւորն յայտարարութիւն մը հրատարակեց , որոյ մէջ իւր գահակալութիւնը ծանուցանելով խորին ցաւ կը յայտնէ իւր սրբազնայիշատակ հօրը մահուան վրայ , և կը խոստանայ անոր վսեմ օրինակներուն հետևիլ անձնուիրութեամբ առ հայրենիս, յառաջդիմասիրութեամբ և ազատական անխախտ օրինաց հաւատարմութեամբ ։

Կառավարութիւնն Երեսփ․ ժողովն անմիջապէս գումարել որոշեց ։

Ումպէրթ թագաւորն յառաջիկայ չորեքշաբթի օրն երդում պիտի ընէ ․

Վիքթօր Էմմանուէլի մարմինն ուրբաթ շաբաթ և կիրակի օրերն 'ի տես պիտի դրուի Քուիրինալի պալատին մէջ , և երեքշաբթի օրն ալ յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարի ։

Փարիզ 10 յունվ․

Օտիֆրէ—Բասքիէ դուքսը վերստին նախագահ ընտրուեցաւ ծերակուտին , Պ․ Կրէվի ալ երեսփոխանական ժողովին ։

Լոնտրա 10 յունվ․

Անգլիոյ Պանքան իւր զեղջն հարիւրին 3 ի իջուց ։

Աթէնքի լրագիրք հետևեալ հեռագրերը կը հրատարակեն ․

Պուքրէշ 7 յունվ․

Ռուսերն հետևակ և հեծեալ զօրքերով և թնդանօթներով Պալքաններն անցան ։

Սօֆիա 7 յունվ․

Ռուսերը Պուլղարաց երևելիներն 'ի ժողով գումարեցին Սօֆիայի մէջ ։

Փարիզ 7 յունվ․

Անգլիա խորհուրդ տուեր է Թուրքիոյ որ ուղղակի Ռուսիոյ հետ բանակցի զինադուլի վրայ ։

Լոնտրա 11 յունվ․

Լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Ռուսիոյ կայսրը ծանր հարբուխ եղեր է 12 օրէ 'ի վեր ։

Հակառուսական մեծ ժողով (միթինկ) մը գումարեցաւ երէկ ։ Լորտերուն և երեսփոխանաց ժողովներուն անդամներէն շատերը ներկայ էին ։

Լոնտրա 11 յունվ.

Օսմ. Քօնս.		9 5/8
Փոխ.	1865	9 7/8
»	1869	9 5/8
»	1871	34 3/8
»	1872	16
»	1873	9 1/2
»	Եգիպտ.	53 3/4
Անգղ. Քօնս.		95 5/16

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Զինադուլի վրայ պտըտած բոլոր զրոյցներն հակառակ և կանխահաս են ։

Ստոյգն այս է, որ զինադուլի պայմաններուն վրայ բանակցութիւններն իսկ դեռ չեն սկսած ։

Այս առաւօտեան Ստ.ըրտ լրագրին խօսքին նայելով, Բուլէյլի Ռուսական զօրաց սպարապետ Նիքօլա Մեծ դուքը՝ Բ. Դրան կողմէ եղած զինադուլի առաջարկութեան պատասխան տուեր է թէ՝ հաշտութեան նախաշաւիղ պայմանները մինչև որ չորոշուին, զինադադար չկրնար ընդունիլ ։

Այս պատասխանին վրայ Բ. Դրան նախարարներն հինգշաբթի գիշեր կայսերական պալատը գումարուելով երկար խորհրդակցութենէ մ'ետև՝ որոշեր են անգամ մ'ալ դիմել Նիքօլա մեծ դուքսին, կորչաքօֆ իշխանին և այլ պէտք եղած տեղերն, և խնդրել որ ուզուած հաշտութեան պայմաններուն ինչ ըլլալը յայտնեն ։

Այն որոշումն անմիջապէս ՚ի գործ դրուեր է, բայց մինչև երէկ իրիկուն պատասխան չէ առնուեր ։

Յիշեալ լրագիրը կաւելցնէ թէ Ռուսիոյ կողմանէ առաջ դրուելիք պայմաններուն վրայ կորչաքօֆ իշխանին կամ Նիքօլա մեծ դուքսին հետ բանակցելու համար մէկ երկու պաշտօնատարք պիտի ղրկուին ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մեծ-Եպարքոս Էտհէմ փաշան հրաժարական տալով, Ներքին գործոց նախարար Համտի փաշան Մեծ-Եպարքոս անուանեցաւ, և երէկ հանդիսիւ Բ. Դուռն երթալով, իր նոր պաշտօնին գլուխն անցաւ ։

Դարձեալ կայսերական հրամանաւ՝

Արքունեաց առաջին քարտուղար Սայիտ փաշան Ներքին գործոց նախարար անուանեցաւ ։

Ծերակուտի ժողովին անդամ Նամըգ փաշան կայսերական գանձուն վերատեսուչ անուանեցաւ ։

Մաքսատանց վերատեսուչ Քեանի փաշան ելմտական գործոց նախարար անուանեցաւ ։

Ծերակուտի ժողովին անդամ Ահմէտ Վէֆիգ փաշան Հասարակաց կրթութեան նախարար անուանեցաւ ։

Սատըգ փաշան մաքսատանց վերատեսուչ անուանեցաւ ։

Ելմտական գործոց նախորդ նախարար Եուսուֆ փաշան Տրապիզոնի կուսակալ անուանեցաւ ։

Հասարակաց կրթութեան նախորդ նախարար Քէմալ փաշան Ծերակուտի ժողովին անդամ անուանեցաւ ։

Հիւսէյն փաշան Կ. Պոլսոյ քաղաքային զօրաց հրամանատար անուանեցաւ ։

Հինգշաբթի օրը Նախարարաց ժողով գումարեցաւ կայսերական պալատը վեհ. Սուլթանին նախագահութեան ներքև ։

Կազի Ահմէտ Մուխթար փաշան ալ ներկայ էր այս ժողովին ։

Դամատ Մահմուտ փաշան հինգշաբթի իրիկուն Զաթալճայէն Կ. Պոլիս վերադարձաւ ։ Կըսուի թէ այսօր նորէն Զաթալճա պիտի երթայ ամրութեանց այցելութիւնը շարունակելու համար՝ ընկերակցութեամբ Կազի Ահմէտ Մուխթար փաշային ։

Սուրիոյ կուսակալ Ջօմէր Ֆէվզի փաշան, որ ժամանակէ մը ՚ի վեր Կ. Պոլիս կը գտնուէր և հիւանդ էր, հինգշաբթի օրը վախճանեցաւ ։

Իզմիրի Արշալոյս լրագրին մէջ ցաւելով կը կարդանք թէ տեղւոյն երևելի ազգայիններէն Ապրօյեան Մեծ. Գրիգոր էֆէնտին իր մահկանացուն կնքեր է ՚ի հասակի 60 ամաց ։

Օսմ. երեսփոխանական ժողովոյ հինգշաբթի աւուր նիստին մէջ խիստ կարևոր խնդիրներ յուզուեցան, որոց մէջ քանի մ'իսլամ երեսփոխանք և Հալէպի Հայ երեսփոխան Խարաճեան Մեծ. Մանուկ էֆէնտին նշանաւոր ատենաբանութիւններ ըրին ։

Ամենէն առաջ Սուրիոյ երեսփոխան Պէտրան էֆէնտի գանգատեցաւ թէ՝ երեսփոխանական ժողովն այնպիսի խնդիրներով կամ օրինաց ծրագրերով կզբաղի, որոնցմէ ժողովուրդը բան մը չհասկնար ։

« Ժողովրդեան մեզնէ սպասածն, ըսաւ, իր կեանքը, պատիւն ու ստացուածքն ապահովող օրէնքներ են, այն է ոստիկանութեան և դատարանաց վերաբերեալ օրէնքներն։ Ուստի կառաջարկեմ որ ժողովս այս ամենակարևոր օրինաց ծրագրերը շուտով պահանջէ կառավարութենէն ։ »

Այտընի երեսփոխան Եէնիշէհիրլիզատէ Ահմէտ էֆէնտին ըսաւ թէ արդէն կեցած օրէնքներն ալ բաւական են ժողովրդոց կեանքը պատիւն ու ստացուածքն ապահովելու, բայց դժբաղդաբար չեն գործադրուիր ։

« Դատական պաշտօնատարները մեծ մասամբ անբարոյական և կաշառառու մարդիկ են ․ ասոր դարմանը պէտք է խորհիլ ․ պէտք է պահանջել դատական նախարարութենէն որ հաստատեալ օրէնքներն հաւատարմութեամբ և անաչառապէս գործադրել տայ ․ պէտք է հասկըցընել որ մենք այս գործին համար նստած ենք հոս, ապա թէ ոչ՝ անօգուտ խօսքերով ժամանակ կորուսած կըլլանք։»

Նիշի երեսփոխան Սիւլէյման էֆէնտին ըսաւ թէ՝ «բարուոք վարչութեան մը հիմը վարձուց և պաշտօնից արդար բաշխումն է ․ մեք զայդ չենք տեսներ ։ Ամեն օր լրագրաց մէջ երկայն ցուցակներ կը տեսնենք յառաջացումն և պատուանշան ստացող պաշտօնատարաց, բայց պատիժ կրող պաշտօնատար մ'երբէք տեսած չենք ․ և սակայն յանցաւոր պաշտօնատարք խիստ շատ կան ․ պէտք է որ պատժուին» ։

Սէլանիկի երեսփոխան Մուսթաֆա պէյ՝ իր համակարծիք ըլլալը յայտնելով՝ աւելցուց թէ՝ « Նախ պէտք է վարձատրութիւն բաշխող և յանցաւորները պատժելու անհոգութիւն ընողները պատժել» ։

Այս խօսքը ջերմ ծափահարութեամբ ընդունուեցաւ ։

Հալէպի երեսփոխան Խարաճեան Մանուկ էֆէնտին ալ հետևեալ ընտիր ատենաբանութիւնն ըրաւ, որ նոյնպէս ջերմ ծափահարութեամբ ընդունուեցաւ ։

Էֆէնտիլէր ․

Մէմալիքիմիզին խարիճ տախիլէսինտէ պազը միւթհիշ պուլունան խըթթաղլըզլըգը տայիր աճալիմիզին ուզըլթըլընտան փաղլա օլարագ սայիր թարաֆլարտա տէ սէօյլէնիյօր քի վագաայը հագըրէնին նօգսանլարընտան պիրի տէ պու հալ տըր, եանի ումուրը միւլքիյէտէ պուլունանլարըն պիր գըսմը գավանինի մէվճուտէյէ րիայէթ վէ միւքթէզայի ատալէթ թէմամի իլէ իֆա իթմէյերէք, միւքէլլէֆ օլտուգլարը խըզմէթլէրի սույի իսթիմալ իտիյօրլար ։ Ֆաիլլէրին ալըա միւճազաթ գըլընմամասը կիւն կիւնէ պու մաքուլէ սույի աճվալ ռաճալընըն ճէսարէթինի օլ աճրըճէ արթըրըյօր քի ալ վագըթ վարփընտա պու հալին թամին օլունամայընտան քօրքուլմագտա տըր ․ պունուն իսէ միւլքտէ պիր տախիլի մուհարէպէ քատար ֆէնա թէսիրի օլուպ միլքին խարապիյէթինէ սէպէպ հագիգի օլաճաղը աշըքեար տըր ․ գանունլարըմըզ պու ույկունսըզլըգըն էօնիւնիւ ալմագ հէր չէյտէն էվվէլ տիր, եանի ատալէթին հէր թարաֆտա պիլա թէրէտտիւտ վէ ֆիիլէն իճրա օլունմասը տըր։ Մէրհամէթլու Փատիշահը ատալէթփէրվէր էֆէնտիմիզ պու սույի աճվալէ չարէ օլմագ իւզրէ միւլքէ Գանունի էսասի պախշ պույուրտու ․ գաթէն քավանինի մէվճուտէմիզ ֆէնա տէյիլ տիր, չէօյլէ քի քանունլարըմըզ միւթալաա իտէնլէր պիր տէրէճէյէ քատար ինթիզամընը ինքեար իտէմէզլէր ․ օլ հէյէթի քիրամ թարաֆընտան թաստիք օլունմաչ իքէն՝ քավանինի մէզքիւրէ մէվգիի իճրայէ քօնուլմաղը․ խալի սօրարըմ, էֆէնտիչէր, էկէր պու քանունլարըն չիմտիյէ քատար իճրա իտիլմէմիշ իսէ իճրասը քաապիլ տէյիլ խալի խալ, նէ՞ սէպէպէ մէպնի պու միւլքէթին մէպուսլարը պէյհուտէյէ իչտալ խալըյօրլէր․ էկէր իճրասը լազըմ խալ խալ, նէ՞ իչին թէէխիւր օլունուր վէ պիզ միւլքէթին ինթիզարը մահճուպ քալըրըզ, իւթէ ամընամաք ահվալի արըմըզըն պաշլըճասը պունլար տըր ։

Պու տէրտէ տէվա պուլմագ լազըմ վէ էլզէմ տիր պանա կէլինճէ քի տախլիյէ նազըրը փաշա հազրէթլէրինին եալվարմագլըգ քավանինին սուրէթլէ իճրասը հագգընտա իքնա վէ էմին օլունամազ էզրէ յիզ, վէ պիրաց մէմուրինին ահվալինի խուսուս խալաքլէրինէ էմին օլմագ լազըմ տըր․ գանունի էսասի իհսան պույուրուլալը պէրի չօք մէմուրլար ալ նասպ օլունտուլար վէ պիր չօք ազլ օլունանլարըն էքսէրիսի թէքրար նասպ օլունտուլար․ Խանի սօրարըմ Նազըր փաշա հազրէթլէրինէն․ էկէր պու մէմուրլարըն ճինայէթլէրի նազարը տիքքաթէ ալընմագտըլար իսէ նի՞չին ազլ օլունույօրլար վէ էկէր ճինայէթլէրի թէպէյիւն իտիյօրլար իսէ նի՞չին մուճազաթ օլունմայօրլար, թէքրար խըզմէթէ ալընըյօրլար ։ Նիչէքի խալքըն մագսատը ֆէնալարա միւճազաթ վէ էյիլէրի միւքեաֆաթ իտիլմէք տիր ․ մէմուրինին պիլինճէ ճէթինի չըքարմագ իչին Ալլահա քայըր ․ պիր պուլունան մէմուրլարըն քապահաթլարընը թէհքիք իտէրէք մէմուրլարըն էքսէրիսինին իհանէթլէրի իլէ միւլքէթին պէլայէ կէօրիւնէճէք, իսէ հիչ քիմսէ իչին խալաքին Ալլահ իլէ միւշթէքա հէր իտիլմէյիճէք ․ քի պու խալ իտէ մաղտուր օլմայան միւլքէթին ուսանտըրըլմագըն սէպէպլէրի տիր ․ չօք տէֆա մուհաքէմէ իտիլմէյէն մէմուրլար աճապ մահքէմէլէրէ վէ պիզիմ մահքէմէլէրի մէմուրլարը ․

Էֆէնտիլէրիմ, մէմուրինին միւլքիյէ վէ ատլիյէտէն պագըլարընըն սույի իսթիմալինի թավիլ էթմէք գայէտ պիր ճիւմլէնիզինտէ օլ պապտէ մալումաթը թամմէնիզ վար տըր ։ Խանի չու վէճհ իլէ նէթիճէյի քէլամ էտէրիմ քի պու մէմուրլարըն սուրէթի խըտմէթլէրի իչ նէվ մահզուրու թավէթ իտէր, եանի պունլարըն պիր քըսմը միւքէլլէֆ օլտուգլարը խըզմէթլէրին սույի իսթիմալ իտէր, պիր քըսմը տէ, էրպապը մալիւմաթտան օլտուղու հալտէ, մալիւմաթըընը նէվինէ կէօրէ խըզմէթ օլունմամըշ, վէ պիր քըսմը տախի քայրըլմագը միւլթէզիմ օլունան ալիլ աճիզ սագաթ վէ մաթուհտան միւրէքքէպ տիր ․ իշթէ պու հալլար պազը օտաքըտա պիրիմ չալըշմալըգ մէմլէքէթիմիզ գալաճագ, վէ միլլէթ պիզտէն միւլքէթին խըթթիթալէրինէ նայըլ օլամայաճագլար ․ Փէնտ մը օլսուն . էկէր խալաքըմ իչին պարա լազըմ տըր, չիմտիյէ քատար եօք պու տը ալ, չիմտիյէ քատար իսրաֆ օլունան ագչէնին պիր քըսմը պէլքի տահա ալ ․ էկէր պու սուրէթլէ թէֆթիշ օլունուրսա, մէմուրինին իհանէթլէրինին պիր քըսմը մէյտանա չըքաճագ տըր, վէ մէմուրինի մեզքիւրէ ատալէթէ ալըշթըրագ մագսատը հասըլ օլաճագ տըր, վէ պարասըզլըգըմըզ տախի պիր տէրէճէյէ քատար խաֆիֆլէմիշ օլուր, վէ խըզմէթլէրէ չալըշըճագ սագաթ պէք չօք պուլունուր օլուր ։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԷՍՀԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻԷ

30 դեկտ. ուրբաթ իրիկուն		10, 5
31 դեկտ. շաբաթ առաւօտ		
բացուեցաւ		10,11
ժամ 6 ին		10,13
Ռումէլիի երկաթուղի	ֆր.	27
Թղթադրամ	մր.	250 20

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Կ. Պոլիս 30 դեկտեմբեր

Սոսիէթէ Ժէնէրալի բաժ.		Անգղ. լր.	3.
» փոխանակութեան		»	2.10
Կ. Պոլսոյ Պանքային		»	3.10
Քրէտի Ժէնէրալ		»	3. 5
Քրէտի Օթթօ—Թիւրք		»	—
Փոխ.	1863	Ֆր.	50
»	1865	»	51
»	1869	»	47
»	1872	»	16 50
»	1873	»	45 50
Թրամվայ		Օսմ. լր.	0 80

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ազգ. վարչութեան խառն ժողովն երէկ զինուորութեան խնդրով բաւական զբաղեցաւ. բայց կարծեաց անհամաձայնութեան պատճառաւ յառաջիկայ երեքշաբթի վերստին գումարիլ հարկ եղաւ ։

Ս. Պատրիարքը ժողովին ներկայ չէր ։

Գաւառաց ոմանց մէջ զինուորագրութիւնն ստիպողաբար գործադրել սկսած ըլլալով Ս. Պատրիարք Հօր ազդու միջնորդութիւնը խնդրող գրեր և պատգամաւորութիւնք եկած էին ։

Ն. Սրբազնութիւնն ալ յատուկ թագրիրով մը Բարձր. Մեծ—Եպարքոսին ուշադրութիւնը հրաւիրելով, կը լսենք թէ Բ. Դրան կողմանէ գաւառական իշխանութեանց հեռագրով հրաման ղրկուեր է, որ առայժմ զինուորագրութիւնը դադրեցնեն ։

Այն որոշումը խիստ բանաւոր կը գտնենք, նկատելով որ քաղաքային զինուորութեան վերաբերեալ կանոնադրութեան ինչ ինչ կէտերը բարեփոխելու պաշտօն ունեցող Ցանձնաժողովը դեռ իր գործն աւարտած չէ ։

Ազգ. վարչութեան կրօնական ժողովը տեղեկանալով որ բաւական ատեն առաջ դուրսէն մանչու հագուստով աղջիկ մը մայրաքաղաքիս բերող և իր անկարգ վարուքն հանբաժանօթ եղող կարգադրուրկ Թօփալ Յարութիւն անուն անձը խաբէութեամբ դրամ կը կատարէ, որոշեց ստորագրութեան միջոցաւ ձեռնարկելով Ազգ. Հիւանդանոցը զրկել 'ի զգաստութիւն։

. . . Խմբագիր

Յառաջիկայ Ս. Ծննդեան առթիւ միմեանց այցելութիւն տալու հարկէն ազատ մնալու համար ըստ սովորութեան Մեծ. Ազգայիններէ եղած հանգանակութիւնը Հոգաբարձութիւնս հրատարակելով իւր խորին շնորհակալիքը կը յայտնէ հետեւեալ մասնակցող Մեծ. Ազգայնոց։

Ի դիմաց Հոգ. Հիւանդանոցի
1877 դեկտ. 28 Գործակալ
Ս. Մ. Հէքիմեան

Մեծապատիւ էֆէնտիք	20նոց թուղթ
Յովհաննէս Կիւմիւշեան	3
Գրիգոր Քարակէօզեան	2
Սերովբէ Կիւլպէնկեան	3
Սարգիս »	3
Աբէլ »	1
Գառնիկ Ճէվահիրճեան	1
Խաչիկ Հաճեան	2
Միքայէլ Մոմճեան	2
Սենեքերիմ Մանուկեան	2
Գրիգոր Քըրքճեան	1
Կ. Թ. Քասամաճեան	1
Գրիգորիս Մէրտինեան	1
Մ. Յովհաննէս Ստամպօլլուեան	1
Կ. և Բ. »	2
Սահակ Ղազարոսեան	2
Նշան Քարաքաշեան	1
Ռուբէն Կիւմիւշկէրտանեան	1
Տիգրան »	1
Գրիգոր »	1
Միքայէլ Յակոբեան	1
Տ. Փէշտիմալճեան	1
Ս. »	1
Գրիգոր Ֆուէնկեան	1
Սարգիս Սվաճեան	1
Յակոբ Տէրունեան	1
Կարապետ »	1
Խաչիկ Օտեան	1
Գրիգոր Ասլանեան	1
Կարապետ Փանոսեան	1
Տ. Թիւրապեան	1

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՀՌՈՄԻ ԿԱԼԻԳՈՒԼԱ ԿԱՅՍԵՐ ՅԻՄԱՐՈՒԹԻՒՆՔԸ

Հետեւեալ հատուածը Ռըվիւ տը Ֆրանս պարբերականին մէջ հրատարակեալ յօդուածէ մը կը քաղենք։

Երբոր հրէից պատգամաւորութիւնը Հռոմ հասաւ, Կալիգուլա կայսրն յիմարութեան վերջին աստիճանը հասած էր։ Արդէն շատոնց 'ի վեր ինքզինքն աստուածացուցած էր։ Յատուկ մեհեան մ'ունէր և մեհենին մէջ ալ իւր ոսկի արձանը, զոր իրեն պէս կը հագուեցնէին ամեն առաւօտ, և սիրամարգներ ու չիկաթևեր կը զոհէին անոր։ Ոչ միայն աստուած էր, այլ համայն աստուածոց ամբողջութիւնն 'ի մի անձն բովանդակեալ։ Մերթ Ապողոնի գլխոյն ճաճանչը, մերթ Պլուտոնի երեքժանին կամ Աստղկան պատմուճանը և կամ Հերմէսի օձապատ գաւազանը կ'կրէր։ Թատերական կեղծ չանթ մը, որ ծծմբէ փայլատակներ կարձակէր, Ոլիմպոսի արքային չանթին նմանութիւնը կը ներկայէր։ Գիշերը լուսնին հետ սիրային ժամադրութիւններ կընէր, և Անախմինի նման անկողնոյն մէջ ընկողմանած՝ անոր կ'սպասէր։ Երբեմն ալ, երբ բոլոր գիշեր մոլեգնութենէն անքուն մնալով անկողնէն դուրս կը նետուէր, պալատան երկայն գաւիթներուն մէջ ճախրելով Ովկիանոսի հետ կը խօսակցէր։

Շատ անգամ կապիտոլեան Արամազդայ արձանին ականջին մօտենալով հետը կը խօսէր. յետոյ կը ծռէր իբր թէ անոր պատասխանը լսելու համար. և երբ կուռքը շուտով պատասխան չէր տար, Կալիգուլա կը նախատէր զայն։ Օր մը պոռաց անոր թէ «քեզ նորէն Յունաց երկիրը պիտի զրկեմ»։ Ուրիշ անգամ մ'ալ քար մը նետեց դէպ 'ի երկինք գոչելով. «կամ սպաննէ զիս և կամ ես զքեզ կսպաննեմ»։ Խելայեղական կեսարն այսպէս Նափոլիսի Լածծարօնին ըրածը կընէր, որ երբ իւր օգնութեան կոչած սուրբը հրաշքն ուշացնէ, հայհոյութիւն կընէ անոր։

Աստուած մ'ամեն բան կարող է ընել, անմեղանչական և անպատասխանատու է։ Իւր ամենակարողութիւնը ցուցնելու համար՝ անլուր ոճիրներ, անհեթեթ գործեր ընելու է, կոյր, կամահաճ և անկարգ մահուան իրաւունք ունենալու և գործադրելու է, ինչպէս որ բնութիւնը գործադրելու երեւոյթ ունի։ «Ամենայն ինչ ներելի է ինձ և ընդդէմ ամենեցուն»։ Այս էր Կալիգուլայի սկզբունքն։ Իւր երիտասարդ Տիբեր հօրեղբօրորդին անձնասպան ըլլալու ստիպեց. վասն զի Կալիգուլայէն խնճոյքի մը հրաւիրուած ըլլալով հետը դեղթափ բերած էր։ Իւր անգթութիւններն աստուածային ըլլալուն համար խելքէ մտքէ չանցած բաներ էին։ Երբ մսին գինը սղէր, խնայողութեան համար ծեր ըմբիշներն առիւծներուն առջեւ նետել կուտար։ Բանտարկեալները վանդակներու մէջ փակել կուտար, ուր ստիպուած էին անասնոց պէս չորս ոտքի վրայ ոռալ, և այս մարդկեղէն կենդանիներն յետոյ գազանաց կեր կուտար։

Այս մարդկային գառագեղին հետ ազնուականներէ բաղկացեալ պառակտանաց փոհմակ մ'ալ ունէր։ Մեծ հաճոյք կ'զգար պատմուճանաւոր սենկլիտոսներ (ծերակուտի անդամ) իւր կառքին չուրջը շնչասպառ վազցնելէ։ Դահիճ մը՝ սխալմամբ՝ յանցաւորի մը տեղ անմեղ մը գլխատեր էր։ Երբ այս սխալմունքն իմաց տուին կայսեր, նա ժպտելով ըսաւ. «Արդէն դատապարտեալն ալ միւսէն աւելի արժանի չէր մահուան»։ Հռովմայեցի ասպետ մը՝ որ առիւծոց առջեւ նետուած էր, կը պոռար թէ անմեղ էր ինքը։ Կալիգուլա հրամայեց որ զայն կրկէսէն դուրս հանելով լեզուն կըտրեն և դարձեալ առիւծներուն առջեւ նետեն։ Երբոր իւր Դրուսիլլա քոյրը մեռաւ, անոր մահուան վրայ չլացողները գլխատել տուաւ, որովհետեւ «մեռնողը քոյրս էր, կըսէր». միանգամայն լացողներն ալ խաչել տուաւ, վասն զի «քոյրս աստուածուհի մ'էր» կըսէր։ Հայրերը կը հրաւիրէր որ իրենց որդւոց չարաչար սպաննուելուն հանդիսատես ըլլան։ Անոնցմէ մին կաթուած ունենալը պատճառելով չէր ուզած անէն դուրս ելնել. Կալիգուլա փոխանձնարար իւր պատգարակը զրկեց անոր։ Մարդիկ չարչարել տալն իւր խնճոյից միջնախաղն էր, և չարչարելոց աղաղակներն ալ իւր ճաշերուն նուագարաններն էին։ Իւր զոհերը ծանր ծանր մեռցնել կուտար։ «Այնպէս զարկ, կըսէր դահճին, որ մեռնիլն զգայ»։ Իւր շռայլութիւնն ալ անգթութեանը պէս յիմարական էր. ոսկւոյ կոյտերու վրայ կը թաւալէր մերկ, իւր կոչնականաց ոսկիէ հացեր և ոսկի կերակուրներ կը հրամցնէր և հալած մարգարիտ կը խըմէր։

Երբեմն ցորենի շտեմարանները գոցել կուտար և ժողովուրդը սովցնելով կզրօսնար։ Բայց ծոմէն ետեւ կերակուրը կուգար։ Այն ատեն պալատան պատշգամէն ուտելիքներ, պտուղներ, թռչուններ, և անձրեւի պէս արծաթ դրամ կը թափէր ժողովրդեան առջեւ։ Միայն թէ նոյն մանանային հետ սուր դանակներ խառնուած էին, որոնց բազմութեան մէջէն ոմանք կը վիրաւորէին, ոմանք ալ կ'սպաննէին։

Այսպէս իւր աստուածանութիւնն անգամ մահաբեր էր . . .։

Երբոր սակը հատնէր, Կալիգուլա իւր կահ կարասին 'ի վաճառ կը հանէր աճուրդով, ինքնին անոնց գինները կորոշէր և զարնելով ուզածին չափ կը բարձրացնէր։ Այս կայսերական աճուրդներէն միոյն միջոցին Սինկլիտոսի մը քունը տանելով, ամեն մէկ անգամ գլուխը քունէն երերալուն՝ իբր հաւանութեան նշան՝ մէկ մէկ աճուրդ դրուեցաւ իւր վրայ, և երբ արթնցաւ, տասներեք ըմբիշ գրուած տեսաւ իւր վրայ երկու միլիոն դահեկանի, զոր պարտաւորեցաւ վճարել։

Օր մը, որ նարտ կը խաղար, տեսնելով որ քսէն յաջող չէր, ձգեց դուրս ելաւ, երկու Հռովմայեցի ասպետ գլխատել տալով անոնց հարըստութիւնը գրաւեց, և ուրախութեամբ ներս մտաւ ըսելով թէ «երբեք այսպիսի յաջող քուէ նետած չէր»։ Յունիոս Գրիգոս Հռովմայեցին հարուստ կարծելով մեռցնել տալէ ետեւ, երբոր հարուստ չըլլալը տեսաւ, «զիս խաբեց, ըսաւ, ապրելու արժանի էր»։ Այս ճիւաղը զուարճախօս ալ էր, կարծես թէ կապիկի և բորենիի խառնուրդ մ'էր։ Տապարը ծաղրածութիւն ու խեղկատակութիւն կընէր իւր ձեռքին մէջ։ Զոհամատոյց քուրմ մը մեհեանի մը մէջ նուիրական զոհին իրեն մատուցած ժամանակ, Կալիգուլա լախտ հարուածով մ'սպաննեց զայն՝ զոհարարը զոհին տեղ դնելով։ Կալիգուլայի հիւանդութեան ժամանակ մարդ մ'իւր կեանքն անոր կենաց փոխարէն նուիրելու ուխտ ըրած ըլլալով, Կալիգուլա, անոր այս ուխտը բաւական չհամարեց և վիհ մը մէջ գահավիժել տուաւ զայն։ Իւր կատակախաղերը շատ անգամ մարդոց կոտորածներ էին։ Խմբովին սպանութիւնք ալ մասնական սպանութեանց պէս հաճելի էին իրեն։ Գրաւ դնելով որ ծովուն վրայ կընար ձի վազցնել, Պայէսէն Բուծծոլա նաւակամուրջ մը շինել տուաւ և ծովեզրը լցուած հանդիսատես բազմութեանն հրաման ըրաւ որ նաւակամուրջին վրայ ելնեն՝ աւելի լաւ տեսնելու համար։ Երբոր ժողովուրդը նաւակամուրջին վրայ ելաւ, Կալիգուլա զանոնք ամենը մէկէն ծովը թափել տուաւ, և որոնք որ ծովուն մէջ նաւերու փաթթուելով ինքզինքնին ազատելու կաշխատէին, ճանկաւոր ձողերու հարուածներով ետ մղել կուտար զանոնք։ Տասն օր անգամ մը բանտարկելոց ցուցակը ձեռքն առնելով անոնց մէջէն սպաննուելիքները կը նշանակէր, և այս բանը «իւր հաշիւը մաքրել» կը կոչէր։

Մահուան գաղափարը, զոր մէկ ակնարկով կրնար տալ ուրիշի, տխուր արբեցութեան մը պէս կը կատղեցնէր զինքն և արիւնը բերանը կուգար։ Օրին մէկն ուզեց տանջանքի մատնել իւր սիրուհին՝ Կեսոնիա, որպէս զի իրեն ազդած սիրոյն գաղտնիքը կարենայ քաղել անկէ՝ ցաւի զօրութեամբ։ «Այս գլուխը պիտի իյնայ երբոր ուզեմ» կըսէր՝ անոր ծոծրակը շոյելով։ Բայց մէկ հարուածով կարելու փափաքած գլուխն Հռոմի ժողովրդեան գլուխն էր։

* * *

ԿԱՐԵՒՈՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Իրենց զաւակաց բարւոք դաստիարակութիւն մը տալ ուզող պատուարժան ծնողաց կը ծանուցուի որ մայրաքաղաքիս կեդրոնական թաղերէն միոյն մէջ, 'ի Կէտիկ–փաշա, հաստատեալ Սուրէնեան ցերեկեայ և գիշերօթիկ երկսեռ վարժարանն իւր երկրորդ տարւոյ շրջանը մըտնելուն առթիւ բարձրագոյն վարժարանի ուղղութիւն առած է, և տասն և երեք մնայուն ու այցելու ուսուցիչներ կանոնաւորապէս կ'աւանդեն Հայերէն, Գաղղիերէն, Տաճկ. և Անգլ. լեզուներէ զատ, ուրիշ վարժարանաց մէջ ուսուցուած ամեն առարկայ, միանգամայն տոմարակալութիւն, բիանօ, նօթա, մարմնամարզ և Իտալերէն լեզու կաւանդուին. աղջկունք կուսանին նաև ձեռային ուսմունք։ Գաղղիերէն խօսակցութիւնը պարտաւորիչ է դրսանաց և հանգստեան ատեններ։ Բարուց մաքրութեան կատարեալ խնամք կը տարուի։

Նոյն վարժարանն իւր ծոցին մէջ ունի այժմէն 100ի չափ աշակերտք և աշակերտուհիք, որոց շատն հեռաւոր թաղերէ և գիւղերէ կը յաճախեն։ Կանոնաւոր և կատարեալ դաստիարակութեան վրայ ազգին ունեցած սէրը՝ սոյն վարժարանին արդեամբ քաջալերուելն յայտնի է. ուստի այլ ծնողք եւս որ սոյն հաստատութեան օգուտը քաղել կուզեն, կը հրաւիրուին գալ և Բրօկրամն ու կանոնագիրն ընթեռնլով զաւակնին յանձնել։

Վճարմանց համար սակարկութիւն չըլլար. արդէն գինները որոշեալ են։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԹՈՐՈՍ ԼԵՒՈՆԻ
ԳՐԵԱՑ ԾԻՐԵՆՑ

Սոյն գեղեցկահիւս վիպասանութենէն՝ որոյ պատմական աղբիւրը Ռուբինեան հարստութենէն առնուած է, և որ Քրիստոսի 1145 թուականին՝ Հայոց Կիլիկիոյ մէջ վերստին ձեռք բերած իշխանական մեծութեան ճըշգրտատիպ պատկերն է, ամեն Հայ պէտք է փութայ մի օրինակ ունենալ։

Կը ծախուի ամեն գրավաճառաց քով. գին 2 ֆրանք։

ՍՈԿՐԱՏԻ ՈԳԻՆ
ՐՕՍԻ ՏԸ ՃԻՒՍԹԻՆԵԱՆԻ

Ոգեկանութեան (սբիրիթիզմ) վըրայ գրուած սոյն կարեւոր գործը՝ որ Գ. Յ. Սվաճեանէ թարգմանուած և իզմիրի Արշալոյս Արարատեանի տպարանէն 'ի լոյս ընծայուած է, նոյնպէս կը ծախուի Եէնի ճամի Զինկիրլիքէր ճատտէսի թիւ 2, Ս. Ղ. և Եաղմաճեան գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով։ Գին 25 սանթիմ։

ԽՈՐՀՈՒՐԴՔ ՀԱՆԴԻՍԻ
ԱՐԱՐՉԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Թրգ. 'ի ֆրանսերէն

Պօղոս Գ. Փէրէստէճեան

Սոյն գուգնոքեայ երկասիրութեան երկրորդ տպագրութիւնն, որ 32 երեսէ կը բաղկանայ, նիւթոյն ազնըւութեանը, գրաբառ սահուն ոճոյն ազգի ազգի գողտրիկ իմաստից համար, կաղանդի նուէր և մրցանակաբաշխութեան մէկ հասիկ արժանաւոր պարգեւ համարուած է։

Գինն է 3 դահեկան ողջ թղթադրամ։ Դպրոցաց կաղանդի նուէրի համար մասնաւոր զեղչ կըլլայ։

Կեդրոնատեղին է Գրատուն Բարեգու Ջաքմաքճըլար եօգուշու Յակոբեան խան թիւ 13, և կը ծախուի բոլոր Հայ գրավաճառաց քով։

ՏԷՔԱՐԴԱՑ
ՃԱՌ ՈՃՈՅ
ԵՒ
ԲՆԱԶԱՆՑԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆՔ

Տէքարդ Գալլիացի մեծանուն փիլիսոփային «Գլուխ գործոցն» է, որ Մեծ. Առաքել Շարապխանեանի աշխատասիրութեամբ Հայերէնի թարգմանուելով՝ Արմաշու վանքէն հրատարակուեցաւ գեղեցիկ տպագրութեամբ։

Այս գիրքը 272 երեսէ կը բաղկանայ և կը ծախուի Եէնի–ճամի Զինկիրլիքէր ճատտէսի թիւ 2 Ս. Ղ. և Եաղմաճեան գրատունը և գրավաճառաց քով։ Գին 2 ֆրանք։

ՕՐԱՑՈՅՑ

ՊԱՐԶ ԵՒ ԸՆԴԱՐՁԱԿ

1878

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Յօրինեալ յԵրեմիա քահանայէ Խասգիւղի

ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Օրացոյց պարզ։

Ազգային Հոգևոր գլուխ և ընդհանուր ժողով։

Ազգային վարչութեան կրօնական և քաղաքական ժողով։

Ազգային զանազան ժողովք, խորհուրդք և հոգաբարձութիւնք։

Սկիզբն Օսմանեան տէրութեան։

Օսմանեան կայսր և կայսերազունք։

Բարձրաստիճան նախարարք տէրութեան։

Հայազգի պաշտօնատարք 'ի Բ. Դուռն։

Թիւ մարդկան ընդ ամենայն երեսս երկրի։

Թիւ ազգիս Հայոց։

Արժէք դրամոց զանազան ազգաց։

Աղիւսակ գիւտի աւուր ամսամտի։

Համեմատութիւն Եւրոպիոյ և Տաճկաստանի ժամուց և բոպէից։

Կը ծախուի բոլոր գրավաճառաց քով. պարզը 60 փարա, ընդարձակը 3 ղուրուշ։

ՋՐՕՍԱՐԱՆ ՄԱՆԿԱՆՑ

ԿԱՄ

ՆՈՒԷՐ ԿՂԱՆԴԻ

Գրեց Փորթուգալ Նշան Կ. Պէրպէրեան

Մանկանց մտքին ու սրտին միանգամայն օգտակար հրահանգներով ու տեղեկութիւններով լի պատկերազարդ գեղեցիկ գրքոյկ մ'է, զոր ամեն որդեսէր ծնող կը պարտի գնել և իր զաւակաց տալ իբր նուէր կամ ընթերցարան։

Կը գտնուի Զարդարեան գործարանը Սուլթան Համամ Թիւ 14, և ամեն Հայ գրավաճառաց քով։

Քարթոնով կազմեալին գինն է 100 փրյ. ողջ ստակ մէճիտիյէ, իսկ ոսկեզօծինը, որոյ մէջ գունաւոր պատկեր մ'աւելի կայ, մէկ քարթ մէճիտիյէ։

ԹԱՏՐՈՆ

ԲԱՐԵԿԱՄ ՄԱՆԿԱՆՑ

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԵՐ

Տղայոց ընթերցանութեան յատկացեալ այս հանդէսը՝ որ ամէն թերթոյ վրայ բազմաթիւ պատկերներով գեղեցիկ և վայելուչ տպագրութեամբ 'ի լոյս ընծայուած է, կը պարունակէ բարոյական հրահանգիչ և զուարճալի նիւթեր։

Սոյն գործոյն տարեկան 24 թերթերը ամբողջապէս կազմուած, կաղանդի նուէրի համար ամենէն յարմար և պատուական առարկայ մ'ըլլալով, սոյն նպատակին ծառայելու համար ալ՝ գործոյն ստացութեանը նպաստելով գինը ամենաչնչին գումարի մը՝ այն է 1 ֆրանք 30 սանդիմի՝ կամ որ նոյն է 6 զրշ մէճիտիյէ դրամի իջած է, և կը ծախուի Փարիզու գրատունը և ամեն գրավաճառաց քով։

ՋԱՒԱՆ ԵՒ ՓԱՌՆԱԿ Ա.

Գրեց Տէրունին Գաբրիէլ Պասականեան

Ընթերցասէր ազգայինք, որ անշուշտ ազգային տաղանդաւոր հեղինակին Աւնաշավանը և այլ գործերը կը յիշեն, մեծ հաճութեամբ պիտի կարդան այս նոր գործը՝ որ դարձեալ մեր ազգային պատմութենէն առնուած է։

Կը ծախուի Ս. Գ. և Նազմաճեան գրատունը Եէնի ճամի Չիլինկիրլէր ճատտէսի Թիւ 2, և ուրիշ գրավաճառաց քով։ Գին 1 ֆր. 50 սանթիմ։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1878 ՅՈՒՆՎԱՐ 3 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՆՎԱՐ 31

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ ԲԱՂՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ — Բոսֆորէն իջնող շոգենաւները

2 15 Ենիմահալլէէն, Մէզ. Պէօյիւք. Թարապ. Ենիքէ. Սթէն. Էմիրկ. Բ. Հիսար, Պէպէք, Առնաւ. Գուրուչ. Օրթաքէ. Պէշիկթաշ։

2 15 Առնաւուտքէօյէն, Գուրուչ. Օրթաքէ. Պէշիկ. Գապաթ.

2 15 Պէյքօզ, Բաշչաք. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ.

3 25 Բ. և Ա. Գավագէն, Ենիմահ. Մէզար. Պէօյիւքտ. Թարապ. Ենիքէ. Սթէն. Էմիրկ. Բ. Հիսար, Պէպէք, Առնաւուտ. Գուրուչ. Օրթաքէ. Պէշիկթաշ։

3 45 Պէօյիւքտ. Թարապիա, Պէյքօզ, Բաշչաք. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Գապաթ.

5 Ենիմ. Մէզար. Պէօյիւքտ. Թարապ. Ենիքէ. Սթէն. Էմիրկ. Պօյաճ. Բ. Հիսար, Պէպէք, Առնաւ. Օրթաքէ. Պէշիկթաշ։

6 45 Ենիմ. Պէօյիւքտ. Թարապ. Պէյքօզ, Ենիքէ. Էմիրկ. Գանլ. Բ. և Ա. Հիսար, Գանտ. Առնաւ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթաքէ. Գուզկ. Պէշիկ. Իւսկիւտար։

8 Առնաւ. Գուրուչ. Օրթաքէ. Պէշիկթաշ, Գապաթաշ։

8 15 Ա. և Բ. Գավագէն, Մէզար. Պէօյիւքտ. Թարապիա, Պէյքօզ, Ենիքէ. Սթէն. Էմիրկ. Պօյաճ. Բ. Հիսար, Առնաւուտք. Գուրուչ. Օրթաքէօյ, Պէշիկ։

8 45 Պէօյիւքտ, Պէյքօզ, Բաշչաք. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իւսկ։

10 15 Ենիմահ. Մէզար. Պէօյիւքտ. Թարապ. Ենիքէ. Էմիրկ. Բ. Հիսար Պէպէք, Առնաւ. Օրթաքէ Պէշիկթաշ։

Կամուրջէն ելնող շոգենաւները

3 15 Պէշիկթաշ, Օրթաքէ. Առնաւ. Պէպէք, Բ. Հիսար, Պօյաճ. Սթէն. Ենիքէ. Թարապ. Պէօյիւքտ. Ենիմ.

3 45 Գապաթաշ, Իւսկ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթաքէ. Պէյլ. Չէնկ. Առնաւ. Գանտ. Ա. և Բ. Հիսար, Գանլ. Էմիրկ. Ենիքէ. Պէյքօզ, Թարապ. Պէօյիւքտ. Ենիմահ.

5 15 Իւսկիւտար, Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշ. Պէյքօզ, Պէօյիւքտ.

5 30 Պէշիկթաշ, Օրթաքէ. Գուր. Առնվ., Բ. Հիսար, Էմիրկէն, Ենիքէօյ, Պէյքօզ, Թար. Պէօյիւքտ. Մէզար. Ենիմահ. Բ. և Ա. Գավաք։

6 30 Իւսկիւտար, Պէշիկ. Գուզկ. Օրթաքէ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Առնաւ.

8 30 Պէշիկթաշ, Օրթաքէ. Առնաւ. Բ. Հիսար, Էմիրկ. Ենիքէ. Թարապ. Պէօյիւքտ Ենիմահ։

10 30 Պէշիկթաշ, Օրթաքէ. Առնաւ. Պէպէք, Բ. Հիսար, Էմիրկէն, Ենիքէ. Թարապ. Պէօյիւքտ. Մէզար. Ենիմ. Գավագներ։

10 30 Գուզկունճուք, Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշչաք. Պէյքօզ, Թարապ. Պէօյիւք։

11 Պէշիկթաշ, Օրթաքէ. Գուրուչ. Առնաւ. Պէպէք, Բ. Հիսար, Պօյաճ. Էմիրկէն Սթէն. Ենիքէ. Թարապ. Պէօյիւքտ։

11 Գապաթաշ, Գուզկ. Պէյլ. Չէնկէլ Վանիք. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշչաք. Պէյքօզ։

11 35 Պէշիկթաշ, Գուզկ. Օրթաքէ. Պէյլ. Չէնկ. Առնաւ։

12 Պէշիկթաշ, Օրթաքէ. Գուրուչ. Առնաւ։

Ուրբաթ օրերը ժամ 5 ին կամուրջէն շոգենաւ մը ելնելով Իւսկիւտար, Գուզկ. Պէյլ. Չէնկէլ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշչաք հանդիպելով Պէյքօզ պիտի երթայ, և իրիկուան ժամ 9ին Պէյքօզէն պիտի ելնէ՝ յիշեալ նաւամատոյցները հանդիպելով կամուրջ պիտի վերադառնայ։

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ԲԱՂՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Իւսկիւտարէն կամուրջ.		Կամուրջէն Իւսկիւտար.	
Ժամ	Ժամ	Ժամ	Ժամ
2	8 15	2 15	8 30
2 30	8 40 Պէշիկթաշ	2 40	9
3	9 15	3 15	9 30
3 30	9 45	3 45	10
4	10	4 10	10 15
4 30	10 30	4 45	10 40
5	10 45	5 15	11
5 30	11 5	5 40 Պշքթ.	11 20
6	11 25	6 15	11 35
6 30	11 40	7	11 50
7	12	8	12 5

ՈՒՐԲԱԹ ԵՒ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ

Իւսկիւտարէն կամուրջ.		Կամուրջէն Իւսկիւտար.	
Ժամ	Ժամ	Ժամ	Ժամ
2 15	8	2 15	8
3	8 40 Պէշիկթաշ	3	8 45
3 45	9 20	3 45	9 20
4 15	10	4 15	10
5	10 30	5	10 35
5 45	11	5 40 Պշքթ.	11 5
6 15	11 30	6 40	11 35
7	12	7	12 5

AYER'S AGUE CURE

ՋԵՐՄԻ ԴԵՂ

Տօքթոր Այէրի ջերմի դեղը ամեն տեսակ ջերմ իսկոյն կը բժշկէ. չկայ դեղ մը որ սոր չափ օգտակար ըլլայ ջերմի. Ջերմ բռնողները պարապ տեղը կը տանջուին քանի որ աս դեղը կայ, պէտք է որ անմիջապէս առնէ գործածեն։ Արդէն Պոլսոյ և գաւառներուն մէջ ճանչցըւած է աս դեղը ու անով բժշկուողները գիտեն անոր յարգը։ Նախ ութը տրամի չափ հինտ եաղը խմելու է իբրև մաքրողական դեղ ու ետքը աս ջերմի դեղէն (ջերմը չբռնած) օրը չորս անգամ մէյմէկ անուշի դգալ ջուրի հետ խառնելով խմելու է, անմիջապէս կանցնի։ Տղայոց աւելի քիչ տալու է. կը ծախուի Կ. Պոլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

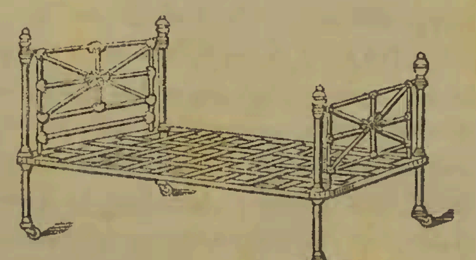

ԱՆԿՈՂՆԱՐԱՆ ԿԱՄ ՄԱՀՃԱԿԱԼ

Աղնիւ և հաստատուն քարեօլաներ երկաթէ և արոյրէ, աժան գիներով կը ծախուին, Կ. Պոլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

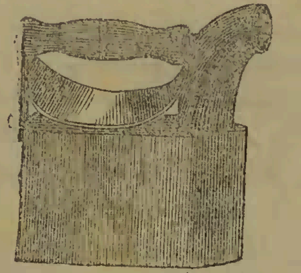

ԱՐԴՈՒԿ

Այս ձև ութիներուն ամենէն աղէկ տեսակն որուն մէջ կրակը չը մարիր և աղէկ կը գործէ, կը ծախուի Կ. Պոլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

Այս լրագիրս շաբաթը երեք անգամ կը հրատարակուի, երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը։ Բաժանորդագրութեան տեղերն են Ղալաթիա Սանտըքճըլար ճատտէսի Թիւ 198, Նօրօ խան Մասիսի խմբագրատունը։

Իսկ գաւառաց մէջ հետևեալ հոգաբարձուաց [illegible]։

ԻԶՄԻՐ. Ստեփան աղա Ճէմէլեան.

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խաչիկ էֆ. Էսկիճեան.

ՊՐՈՒՍԱ. Ստեփան աղա Թանկէրեան.

ԹԷՔԻՐՏԱՂ. Յովակիմ աղա Ուզունօղլեան.

ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Խաչատուր Քաղաքլեան.

ԿԱՐԻՆ. Կարապետ պատուելի Զաքարեան.

ՎԱՆ. Կարապետ աղա Նաթանեան.

ՄՈՒՇ. Մկրտիչ աղա Փօթիկեան.

ՍԱՍ. Ա. աղա Խաչիկեան.

ՅՕԶԳԱՏ. Ֆէրհատ աղա Ս. Ֆէրհատեան.

ԵՐԶՆԿԱՅ. Թադէոս աղա Բաղրամեանի։

ՍԻՎՐԻՀԻՍԱՐ. Արժ. Տ. Խորէն.

Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրողներն ալ աս տեղերէն մէկուն հետ կրնան ոգփակել։

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ
ՂԱԼԱԹԻԱ ՆՕՐՕ ԽԱՆ